

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. J., advokátom so sídlom v B., proti žalovanej **R.**, bývajúcej v B., **o vrátenie daru**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 50 C 240/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 4. marca 2009, sp. zn. 15 Co 362/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 18. februára 2008 č.k. 50 C 240/2006-219 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej vydať dar (nehnutelnosť) – byt č. X. v B., 2. poschodie spolu s podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku X., v podiele X./10 k celku, zapísaného na liste vlastníctva č. X., vedeného Správou katastra Bratislava II, katastrálne územie R.; žalovanej nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobca (darca) sa domáhal vrátenia daru na základe skutočností, ktoré sa udiali jednak pred jednostranným právnym úkonom z 3. mája 2006, ktorým požiadal o vrátenie daru, za obdobie, keď je nesporné, že minimálne do 28. februára 2006 žalovaná zabezpečovala žalobcovi starostlivosť v chorobe a v období, keď osobnú starostlivosť o žalobcu následne dobrovoľne prevzali súrodenci žalovanej J. a L. H. s rodinou. Vychádzajúc z interpretácie ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka, pod hrubým porušením dobrých mravov považoval porušenie základných etických a morálnych princípov demokratickej spoločnosti, keď za mieru hranice hrubého porušovania považoval sústavnosť a značnú intenzitu správania

sa jednotlivca. K objektívnemu kritériu priradil možnosť a schopnosť poskytovať potrebnú starostlivosť svojim rodičom tak obdarovaného, ako aj ostatných detí podľa zákona o rodine, a zároveň aj samotné správanie sa darcu, ktorý odmietal poskytovanie pomoci zo strany obdarovanej, ak jeho subjektívne správanie nevykazuje znaky záujmu, prípadne jednoznačne vykazuje znaky rozhodnutia o tom, kto a akým spôsobom mu potrebnú pomoc v čase choroby a staroby zabezpečí. Podľa konkrétnych zistení súdu správanie obdarovanej voči darcovi nenaplnilo zákonné predpoklady uvedené v § 630 Občianskeho zákonníka. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 4. marca 2009 sp. zn. 15 Co 362/2008 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa; žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil. Darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo k členom jeho rodiny tak, že týmto hrubo porušuje dobré mravy. Právo darcu domáhať sa vrátenia daru nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov zo strany obdarovaného. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa mal preukázané, že žalovaná sa o žalobcu do obdobia, kedy bol postihnutý mozgovou príhodou, riadne starala a pravidelne ho navštevovala. Žalobca potvrdil, že mu žalovaná poskytovala starostlivosť predstavujúcu bežné úkony ako pranie, varenie alebo žehlenie. Po mozgovej príhode bol žalobca 20. decembra 2005 prijatý do nemocnice v T.; 4. januára 2006 bol prijatý na nemocničné liečenie vo F. B–.; 21. februára 2006 bol prijatý na fyziatricko - rehabilitačné oddelenie V., odkiaľ bol prepustený 4. apríla 2006. Pobyt v týchto zariadeniach mu zabezpečila žalovaná, s pobytom na oddelení V. súhlasili aj synovia žalobcu, ktorí ho spolu s ostatnými príbuznými navštevovali a prispeli na predĺženie pobytu v tomto zariadení sumou 20 000 Sk. Žalovaná zabezpečila žalobcovi po utrpení mozgovej príhody riadnu lekársku starostlivosť, riadne ho navštevovala v zdravotníckych zariadeniach a starala sa o neho. Z ustanovení Občianskeho zákonníka nevyplýva, aby starostlivosť o žalobcu bolo potrebné poskytovať osobne, bezprostredne osobnou starostlivosťou. Žalovaná v rámci svojich možností zabezpečila žalobcovi ďalší pobyt v zariadení Z. v Š.. Po prepustení z nemocničného ošetrovania sa žalobca od 4. apríla 2006 rozhodol bývať u svojho syna Ľ.. Odvolací súd nepovažoval za preukázané tvrdenie žalobcu, že odmietal kontakt so žalovanou z dôvodu, že táto ho niekoľkokrát vyhľadala zo zistných dôvodov (keď potrebovala peniaze) a obťažovala ho svojimi majetkovými záujmami, návrhmi a požiadavkami. Na ťarchu žalovanej nepričítal to, že sa

nemohla osobne postarať o žalobcu po jeho prepustení z nemocničného zariadenia, keď žalobca sa rozhodol požiadať o poskytnutie starostlivosti svojho syna L.. Odvolací súd prihliadal na skutočnosť, že žalobca sa domáhal vrátenia daru na základe skutočnosti, ktoré sa udiali do 4. apríla 2006, t.j. predtým ako požiadal o vrátenie daru (právnym úkonom z 3. mája 2006), kedy sa žalovaná o žalobcu riadne starala, zabezpečovala mu starostlivosť v chorobe a pravidelne ho navštevovala. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa ohľadom vymedzenia a (ne)naplnenia právneho pojmu „hrubé porušenie dobrých mravov“. V tejto súvislosti zohľadnil možnosti i schopnosti v poskytovaní starostlivosti ostatných detí žalobcu a správanie sa žalobcu, ktorý sa rozhodol, kto a akým spôsobom mu zabezpečí potrebnú pomoc. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil tým, a/ že konanie odvolacieho súdu bolo postihnuté vadou, ktorou sa žalobcovi odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pretože odvolací súd nerozhodol o návrhu žalobcu na pripustenie dovolania pre posúdenie otázky po právnej stránke zásadného významu, čím zároveň b/ konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a c/ rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že žalobca 20. mája 2008 požiadal odvolací súd, aby v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku svojho rozsudku vyslovil prípustnosť dovolania z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. V konaní sa dožadoval rozšírenia judikatúry určením podmienok dostupnosti práva darcu podľa § 630 Občianskeho zákonníka; uviedol právne podmienky, ktoré podľa jeho názoru predstavujú kritéria pre správne právne posúdenie veci. Odvolací súd sa uvedeným návrhom nezaoberal, o tomto nerozhodol. Vyslovil názor, že súd môže dospieť k záveru, či rozhodnutie o relevantnej otázke je právne zásadného významu aj bez návrhu. Ak je však takýto návrh účastníkom podaný, musí o ňom súd rozhodnúť. Tým, že odvolací súd o takomto návrhu nerozhodol, porušil žalobcove právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Porušenie základného práva žalobcu v okolnostiach prípadu predstavuje inú vadu (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom spočíva v nesprávnej interpretácii § 630 Občianskeho zákonníka, keď súd viac prihliadal na judikatúru, než na obsah a účel tejto právnej normy. Podľa názoru dovolateľa doterajšia

judikatúra všeobecných súdov (z ktorej vychádzali aj súdy v tomto konaní) hľadá jednostranné pravidlá ospravedlňujúce správanie obdarovaného bez toho, aby bola rešpektovaná úprava § 630 Občianskeho zákonníka v podobe spravodlivej rovnováhy medzi právom darcu a obdarovaného. Podmienky interpretácie a aplikácie zákona nemôžu pre oprávnenú osobu urobiť nedostupným právo, ktoré jej priznáva zákon, čo vyplýva z príkazu podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Účelom interpretácie je obsiahnuť to, čo je v zákone tak, aby došlo k jeho plnohodnotnému uplatneniu i k naplneniu účelu úpravy zákona. „Dobré mravy“ môžu za istých okolností znemožniť vrátenie daru darcovi, rovnako musia umožniť aj to, aby za iných okolností darca dostal dar späť. Odvolací súd nedokázal porozumieť životnej situácii, v ktorej sa ocitol žalobca. Pre človeka, ktorý je svojimi všetkými životnými potrebami celkom odkázaný na starostlivosť cudzích osôb, „necelý mesiac“ predstavuje dlhý čas. Z hľadiska takto trvajúcej zúfalej situácie žalobcu považoval za naplnenú podmienku „sústavného porušovania“ dobrých mravov žalovanou. Na náročnej starostlivosti o žalobcu sa žalovaná prestala podieľať v okamihu, keď ho bolo potrebné prevziať z nemocničnej do domácej starostlivosti. Vytýkal odvolaciemu súdu, že nepriznal právnu relevanciu nevyhnutnej kvalitatívnej starostlivosti o žalobcu po mozgovej príhode, ktorá je podstatne náročnejšia, ako bola pred touto udalosťou. Žalobca neodmietal kontakt so žalovanou v súvislosti s poskytovaním starostlivosti, ale z dôvodu, že bol žalovanou vyhľadávaný zo zisťovacích dôvodov (majetkových), čo ho znepokojovalo, rozrušovalo a bolo hrozbou pre jeho zdravotný stav. Žalovaná prijala od žalobcu dar s príslubom, že sa o neho postará, až to bude potrebovať. Tento svoj nepodmienený príslub (morálny záväzok) nespĺnila, v okolnostiach prípadu sa dopustila hrubého porušenia dobrých mravov. Na základe uvedeného navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zmenil a žalobe vyhovel, alternatívne dovolaním napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie je v celom rozsahu neopodstatnené, a preto ho navrhla zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovoláním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. prípustné.

Dovolanie žalobcu by mohlo byť procesne prípustné, len ak by konanie, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto nemožno vyvodit' ani z týchto ustanovení.

Dovolateľ namietal, že v konaní mu postupom súdov bola odňatá možnosť konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. tým, že odvolací súd nerozhodol o jeho návrhu na vyslovenie prípustnosti dovolania. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Oprávnenie založiť prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, proti ktorému by inak dovolanie nebolo prípustné, zveruje ustanovenie § 238 ods. 3 O.s.p. odvolaciemu súdu. Táto možnosť pripustenia dovolania je vyhradená len pre riešenie otázok zásadného právneho významu. Posúdiť, či vo veci ide o riešenie takejto otázky (právnej otázky), prislúcha výlučne odvolaciemu súdu. Dôvod uvedeného záveru vyplýva z toho, že právne posúdenie veci patrí súdu, nie účastníkom konania. Občiansky súdny poriadok nezakladá procesné právo účastníka konania na rozhodnutie o návrhu na vyslovenie prípustnosti, a to ani v prípade, že by boli splnené predpoklady pre postup podľa uvedeného ustanovenia. Odvolací súd nie je povinný rozhodovať o návrhu účastníka konania na vyslovenie prípustnosti dovolania, a ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku prípustnosť dovolania nevysloví, nemá povinnosť v odôvodnení rozhodnutia ani odôvodňovať, prečo tak neurobil a dovolací súd nie je oprávnený skúmať, či inak ide o vec zásadného právneho významu (porovnaj tiež R 38/1993, rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 16/2001, sp. zn. 3 Cdo 215/2007, sp. zn. 3 Cdo 254/2007).

Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolací súd tým, že nevyhovel návrhu žalobcu a nevyslovil prípustnosť dovolania (resp. o tomto výslovne nerozhodoval), neodňal dovolateľovi žiadne právo, a teda ani možnosť konať pred súdom.

Vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli spôsobilé založiť ani právne závery, na ktorých založili súdy svoje rozhodnutia. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 O.s.p.,

pretože právnym posudzovaním súd nemôže založiť žiadnu procesnú vadu, ktorá je uvedená v tomto ustanovení. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby tvrdenia dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení veci boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo). Keďže dovolanie žalobcu nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Z rovnakého dôvodu dovolací súd nemal právnu možnosť zaoberať sa dovolateľom namietanou inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalobcu procesne neprípustné. Dovolací súd preto jeho mimoriadny opravný prostriedok odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné.

V dovolacom konaní bol žalobca neúspešný a preto právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovanej (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd žalovanej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. októbra 2009

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková